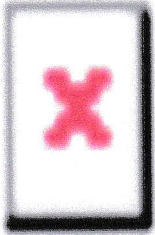

Meijän Pohojos-Ii

Vankkaa historiaa ja tarinoita Pohjois-Iin kulmilta

Huovinen, Pertti: Meijän Pohojos-Ii. Pohjois-Iin kylähistoria. Pohjois-Iin kyläyhdistys 2017. 402 s.
Kyläyhdistyksellä oli onni saada historiansa kirjoittajaksi Pertti Huovinen. Aidolla historioitsijan otteella hän tarttui työhön ja teos valmistuikin kyläyhdistyksen 30-vuotisjuhlaan Suomen satavuotisjuhlavuonna. Ja tuntui menneen suureen tarpeeseen, koska kylähistoriasta on otettu jo toinen painos. Laajan teoksen suurin ansio on, että se yhdistää yhden kylän historian laajemminkin koko nykyisen Iin pitäjänhistoriaan, Pohjanmaan historiaan ja samalla vielä koko Suomen historiaan. Huovisen on onnistunut säilyttää suuret linjat historiankirjoituksessa samalla, kun hän lähestyy lukijaansa paikallisilla mausteilla, tarinoilla ihmisistä, arjesta ja juhlasta.

Kaikki alkaa toki varhaishistoriasta – ajasta jolloin nykyisen Iin kunnaat nousivat maankohoamisen myötä merestä ja ensimmäiset ihmiset saapuivat apajilleen ja erämailleen. Vaikka kylällä ei ole tehty varsinaisia arkeologisia kaivauksia, on oletettavaa, että ensimmäiset asukkaat ovat saapuneet jo tuhatkunta vuotta sitten ja varsinaisesti vakituinen asutus olisi peräisin viimeistään 1500-luvulta. Tuolloin rannikon asuinkelpoiset osat oli jo otettu käyttöön, ja väestöpaine ja kruunun tavoitteet ohjasivat uudisasukkaat sisämaahan jokivarsille.

Huovinen kertoo jokilaakson historiaa, vainovuosia, elpymistä, katojen ja vihollisuuksien aiheuttamien suurten kuolonvuosien karua kertomaa. Mutta samalla hän seuraa yhteiskunnan rakentumista, paikallishallinnon kehittymistä, liikenneyhteyksien muutosta, sivistyselämän kehittymistä. 1800-luvun väestöpaine purkautui niin Ruijaan kuin sittemmin Amerikkaan ja viimeksi Ruotsin työmarkkinoille.

Pienistä kertomuksista avautuu kuva vanhojen kantatilojen eläjästä, yhdistystoiminnan synnystä, koululaitoksen noususta ja sittemmin muutoksesta pienkouluista suuryksikköihin. Elämää savotoilla, käsityöläisten arkea, hätäaputoita, kauppojen tuloa ja menoa, mennyttä aikaa kyläpankkeineen ja kyläkauppoineen: kaikki tämä ja paljon muuta pieninä lukuina suurten historiallisten tapahtumain keskellä. Sota-aikaa ei tässä tapauksessa voi sivuuttaa – niin merkittävä ja vielä muistissa oleva yhteiskunnallinen murros se oli. Mutta sotaa seuraa aina rauhan kausi, yhdistyselämä elpyy, poliittiset liikkeet tulevat ja menevät. Hirveä hiihdetään, urheillaan, vietetään kesäjuhlia, rakennetaan kyläyhteisöä, joka on palkittu useaan otteeseen kylätoiminnasta mm. Pohjois-Pohjamaan vuoden kylän tittelillä vuonna 2008.

Pertti Huovisen teos on perin mielenkiintoinen. Se täyttää lähdeviitteineen myös tieteellisyyden vaatimukset. Essi Salorannan/Kronolia taitto on yllätyksetön, mutta toimiva. Kirjapainolle pyyhkeitä rikkoutuneista sivuista.

Lassi Saressalo